LIMPOPO
PROVINCIAL GOVERNMENT
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

DEPARTMENT OF
EDUCATION

NASIONAL SENIOR SERTIFIKAAT

REKENINGKUNDE

GRAAD 12

VRAESTEL 2

SEPTEMBER 2022

NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om tussen die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. "Bewerking" beteken kontroleer bewerking. "Een deel korrek" beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, –, x, ÷ weer, of per memo.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken vir bewerking as teller en noemer omgeruil is nie – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat die kandidaat nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☒.
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die riglyn kan verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 11 bladsye.

VRAAG1

1.1 BTW

Kies die korrekte woord(-e) in hakies. Skryf slegs die woord(-e) langs die vraagnommer 1.1.1 tot 1.1.2.

1.1.1	Krediet ✓
	Kontrole ✓
1.1.2	Vermeerder ✓

3

1.2 KREDITEURE-REKONSILIASIE

		Krediteure-kontrole	Krediteure-lys
SALDO'S		**22 550**	**39 365**
A		– 1 500 ✓	
B		+ 2 250 ✓	+ 2 250 ✓
C			– 1 215 ✓✓ (4 635 – 5 850)
D		+ 1 600 ✓	+ 1 600 ✓
E			– 4 800 ✓✓ – 2 400 (een punt) – 2 400 (een punt)
F		+ 13 500 ✓✓	
G			+ 1 200 ✓✓
		38 400 ☑*	38 400

14

* vir beide totale en hoef nie dieselfde te wees nie, moet die gegewe saldo's insluit
–1 vreemde item per lyn, indien a punt vir daardie bedrag verdien is

1.3 BANKREKONSILIASIE

Bankrekonsiliasiestaat op 31 Mei 2022	Een-kolom metode	OF	Debiet	Krediet
Saldo soos per Bankstaat	(15 050) ☑* Balanserende syfer		15 050 Balanserende syfer	
Krediteer uitstaande deposito	36 200 ✓✓			36 200
Debiteer uitstaande EFO:				
EFO 797	(14 400)✓✓		14 400	
Saldo soos per Bankrekening (20 400 – 13 650)	6 750 ✓☑*		6 750	
			36 200	36 200

7

* een deel korrek
–1 vreemde item per lyn, indien 'n punte vir daardie bedrag toegeken is

1.4 INTERNE KONTROLE EN ETIEK

1.4.1 **Wat moet Sophy doen? Stel TWEE verskillende/aparte punte.**

TWEE aparte punte ✓ ✓

- Sy moet wegdraai van die transaksie.
- Sy moet aandring op 'n brondokument.
- Sê vir Themba dat hierdie oneties is.
- Stel SAID in kennis / Hy het nie BTW van R8 370 of R6 525 verklaar nie / Hy verklaar nie sy inkomste nie / Wat hy doen is onwettig.

2

1.4.2 **Stel TWEE verskillende/aparte gevolge vir Themba.**

TWEE aparte punte ✓ ✓

- Hy kan krimineel aangekla word.
- Hy kan deur SAID gepenaliseer word.
- Hy kan deur SAID ondersoek word.
- Hy sal die vertroue / ondersteuning van sy klante verloor.

2

1.4.3 **Wanneer is 'n besigheid verplig om vir BTW te registreer? Voorsien EEN voordeel vir die besigheid om te registreer vir BTW.**

Wanneer verplig om te registreer: Vir een punt ✓

- 'n Besigheid moet registreer vir BTW sodra die omset(verkope) R1 miljoen oorskry.

Voordeel: Vir een punt ✓

- Die besigheid kan BTW terugeis op die aankope en sekere uitgawes.

2

TOTALE PUNTE
30

VRAAG2: VERVAARDIGING

2.1 BOSHEGO LEERVERVAARDIGING

2.1.1 DIREKTE ARBEIDSKOSTE

Basiese salaris (30 x 160 ure x R25 x 12 maande)	1 440 000	✓✓
Minus straf (1 440 000 / 30) x 20% x $^{8}/_{12}$ #	(6 400)	✓☑*
	#1 433 600	
Oortyd	75 000	✓
*een deel korrek	1 508 600	☑*

OF: (29 x 160 x R25 x 12) + (1 x 160 x R25 x 4) +
[(1 x 160 x R25 x 8) – 20%] + 75 000 = 1 508 600

Wees bewus van alternatiewe metodes van berekening

6

2.1.2 FABRIEKSBOKOSTE

Diverse uitgawes	**49 900**	
Waardevermindering	**121 500**	
Versekering	**108 000**	
Verbruikbare produkte 114 000 (een punt) (16 500 + 109 000 – 11 500) ✓ x 75% ✓	85 500	☑*
Fabriekvoorman (7 x 12 500) + (6 x 14 000)	171 500	✓✓
Onderhoud (13 000 + 3 200)	16 200	✓☑*
Water en elektrisiteit (120 000 x 7/10)	84 000*	✓☑*
Huur (16 800 ✓ x $^{560}/_{280}$ ✓) of (R560 x R60)	33 600	☑*
	670 200	☑*

*een deel korrek

13

2.1.3 PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEëINDIG 28 FEBRUARIE 2022

Direkte materiaalkoste (900 000 + 3 000 000 + 27 000 – 627 000)		3 300 000	✓☑*
Direkte arbeidskoste	sien 2.2.1	1 508 600	☑
Primêre koste	bewerking	4 808 600	☑
Fabrieksbokoste	sien 2.2.2	670 200	☑
Totale vervaardigingskoste	bewerking	5 478 800	☑
Werk-in-proses (1 Maart 2021)		**116 450**	
	bewerking	5 595 250	
Werk-in-proses (28 Februarie 2022)	balanserende syfer	(226 050)	☑
Koste van produksie van klaarprodukte (17 320 x 310)		5 369 200	✓✓

*een deel korrek

9

2.2 MATOME VERVAARDIGERS

2.2.1 **Voorsien 'n berekening om te bewys dat die gelykbreekpunt vir die 2022 finansiële jaar korrek bereken is.**

(160 000 x R10,80)
1 728 000 ✓✓
35,60 ✓ – 23,20 ✓
12,40 twee punte

4

2.2.2 **Verduidelik hoekom die eienaar tevrede is met die produksievlak en gelykbreekpunt vir 2022. Haal syfers aan.**

Geldige vergeleyking van produksie met GBP ✓✓ Syfers ✓✓
(Deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoord)
(Een punt vir vergelyking en syfers elke indien slegs kommentaar gelewer op produksie of GBP)

Vier-punt antwoorde:

- Die besigheid produsseer 20 645 meer as die GBP (160 000 – 139 355) / 14,8% / maak 'n wins op 20 645 eenhede.
- Maak 'n wins op 20 645 eenhede (160 000 – 139 355) in 2022 in vergelyking met 'n verlies op 713 eenhede in 2021 (130 713 – 130 000).
- Verkope / produksie verhoog met 30 000 eenhede (160 000 – 130 000) / met 23,1% waar GBP met 8 642 eenhede (6,6%) verhoog het.

Twee-punt antwoorde: (slegs EEN van die volgende: MAX 2 punte)

- Produksie verhoog van 130 000 tot 160 000 eenhede
- GBP verhoog van 130 713 tot 139 355 eenhede

4

2.2.3 **Identifiseer die veranderlike koste wat die grootste kommer by die eienaar sal wek. Voorsien syfers en 'n berekening.**

Koste ✓ Neiging ✓ Syfer ✓

- Direktearbeidskoste
- Verhoog
- met 15,7% / van R7,00 tot R8,10 / met R1,10

Voorsien TWEE punte hoekom die eienaar bekommer hieroor moet wees.

Geldige punte ✓ ✓ Syfers nie nodig nie, maar kan gebruik word om 'n punt te maak

- DAK verhoog met 9,7% meer as die inflasie koers van 6% (syfers nie nodig nie).
- Koste verhoog met 'n groot marge binne 'n jaar.
- Werkers is duidelik ondoeltreffend.

5

2.2.4 **Ten spyte van die vermindering in vaste koste per eenheid, is die eienaar steeds nie tevrede met die beheer oor vaste koste nie. Verduidelik en voorsien berekeninge om sy opinie te staaf.**

- Vaste koste in 2022 = R1 728 000 (sien 2.2.1) ☑ of R10,80 x 160 000
- Vaste koste in 2021 = R130 000 x R11,00 = R1 430 000 ✓
- Totale vaste koste verhoog ✓ met R298 000 / met 21% / of 20,8% ☑ syfer, een deel korrek

4

TOTALE PUNTE
45

VRAAG3: VOORRAADWAARDASIE

3.1 KONSEPTE

3.1.1	Periodiek	✓
3.1.2	Deurlopend	✓
3.1.3	Periodiek	✓

3

3.2 SIBANYONI JUNIOR CHAMPS

VIR HOKKIESTOKKE:

3.2.1 **Bereken die waarde van die slotvoorraad van hokkiestokke op 30 Junie 2022, deur die EIEU-metode te gebruik.**

BEWERKING	ANTWOORD
$\overset{625 + 30}{200} \times R655 = R131\,000$ ✓☑ $\overset{600 + 30}{150} \times R630 = R\ 94\,000$ ✓☑	R225 500 ☑ Een deel korrek

5

3.2.2 **Emanuel vermoed dat die hokkiestokkie nie goed beheer word nie. Voorsien 'n berekening om die aantal vermiste eenhede te bevestig.**

BEWERKING	ANTWOORD
$\overset{220 + 1\,070}{1\,290}$ ✓ – 350 ✓ – 910 ✓	30 ☑

4

3.2.3 **Emanuel het reeds kameras geïnstalleer en verdeling van pligte toegepas. Voorsien TWEE ander spesifieke kontrolemaatreëls wat hy kan instel om beheer oor voorraad te verseker.**

TWEE geldige en aparte punte ✓ ✓

Moet nie kameras installeer of Verdeling van pligte aanvaar nie .

- Vergelyk afleweringsnota met fisiese voorraad / vergelyk faktuur met afleweringsnota / dokumentasie moet teen fisiese voorraad vergelyk word
- Beperk toegang tot stoorkamer
- Hou gereeld fisiese opname van voorraad
- Verbeter sekuriteit by uitgangspunte

2

VIR HOKKIEBALLE:

3.2.4 **Bereken die volgende vir die hokkieballe:**

Waarde van die slotvoorraad op 30 Junie 2022, deur die geweegde gemiddelde-metode te gebruik. Rond die finale antwoord af tot die naaste Rand.

BEWERKING	ANTWOORD
155 600 (twee punte) 38 400 ✓ + 117 200 ✓ 2 200 ✓ 640 + 1 560 Drie punte = 70,73 x 440	= 31 121 ☑ Een deel korrek Moet x 440 wees (aanvaar 31 121,20) As 'n ander bedrag ingesluit is by die noemer, verloor die laaste punt

4

Voorraadomsetsnelheid vir 2022. Lewer kommentaar oor hoekom die omsetsnelheid gepas is vir hierdie besigheid of nie.

BEWERKING	ANTWOORD
1 760 x 70,73 gem bedrag bo 124 479 (een deelpunt) sien bo sien bo (155 600 – 31 121) ☑ OF: 1 760 ½ ✓ (38 400 + 31 121) ☑ 440 sien bo 34 761 (een punt & een deelpunt)	= 3,58 keer ☑ OF = 4 keer Een deel korrek "keer" nie nodig Mag nie x iets wees nie

Kommentaar: ✓✓ Verduideliking gebasseer op kandidaat se antwoord
Deelpunte vir onduidelike/gedeeltelike antwoord

- Hokkieballe kan nie verval nie / uit mode gaan nie / lang raklewe / langdurige item
- Die hokkie seisoen hou vir 'n gedeelte van die jaar aan, so 4 keer 'n jaar is 'n baie goeie omsetsnelheid

6

3.2.5 **Verduidelik hoekom die geweegde gemiddelde-metode die beste gepas is vir hierdie produk.**

Enige geldige antwoord ✓✓ Deelpunte vir onduidelike/gedeeltelike antwoord

- Hokkieballe is minder duur as hokkiestokkie
- Geen groot prysverskil gedurende die jaar nie (blykbaar)
- Kan in groot hoeveelhede gekoop word
- Dit sal moeilik wees om beheer te hou oor watter balle eerste gekoop is

2

3.2.6 **Emanuel het uitgevind dat die winkelbestuurder, Liza, in Maart 2022, die verskaffer van hokkieballe verander het sonder om hom in te lig.**
Voorsien bewyse om te bevestig dat Emanuel nie gelukkig is oor Liza te besluit nie. Verskaf TWEE punte en voorsien syfers om jou antwoord te staaf.

1e geldige punt ✓ met syfer ✓ 2e geldige punt ✓ met syfer ✓

- Die kosprys van die hokkieballe het aansienlik verhoog vanaf Maart vanaf R65 tot R85 (met R20 / 30,8%) / van R65 tot R95 (met R30 / 46,2%).
- 220 foutiewe hokkieballe (ter waarde van R19 600) is aan die nuwe verskaffer teruggestuur (14,1%). Daar was geen terugsendings voor Maart nie – swak kwaliteit hokkieballe .

4

3.3 WHEELS GALORE

3.3.1 **Bereken die winsopslag % op die Durendal model.**

BEWERKING	ANTWOORD
29 515 200 – (176 000 x 129) 6 811 200 x 100 22 704 000 176 000 x 129	30% ✓✓ (twee of niks)

2

3.3.2 **Lewer kommentaar op die wyse wat Jake se advertensie op die klante en hul besluit oor elke model gehad het. Voorsien berekeninge om jou antwoord te staaf.**

- 35,6% ✓ van potensiële kopers van Excalibur het besluit om hierdie model te koop, terwyl 83,2% ✓ van die potensiële kopers van Durendal besluit het om te koop.

Enige geldige punt: ✓✓ Deelpunte vir onduidelike/gedeeltelike antwoord

- Die kopers van die duurder model (Durendal) blyk meer oortuig te wees oor die eienskappe van hierdie model as dit van die goedkoper model (Excalibur) / meer welgestelde klante blyk om beter kenmerke van die Durendal model te wil hê en is beleid om meer daarvoor te betaal.

4

3.3.3 **Verduidelik hoe Jake die verkooppryse van die twee modelle bepaal het en of hy goeie besluit gemaak het of nie.**

- Hy het 'n 65% ✓ winsopslag gebruik op die Excalibur gebruik en 'n 30% ☑ Sien 3.3.1 winsopslag op die Durendal.

Enige geldige punt: ✓✓ Deelpunte vir onduidelike/gedeeltelike antwoord

- Hierdie mag dalk nie 'n goeie besluit gewees het nie want meeste van die persone wat vir 'n goedkoper kar soek was nie gelukkig met die prys van die Excalibur nie en het na ander mededingers gegaan, terwyl die klante wat kon bekostig om meer te betaal was bereid om meer te betaal

4

TOTALE PUNTE
40

VRAAG4: KONTANTBEGROTING EN INTERNE BEHEE

4.1 Voltooi die Krediteure-betalingskedule vir die periode Augustus tot Oktober 2022. Bereken die bedrae aangedui deur (*).

MAAND	KREDIET AANKOPE	AUGUSTUS	SEPTEMBER	OKTOBER
Junie	**164 500**	**24 675**		Ekstra inskrywing(s)/ Verloor metodepunt op die totaal
Julie	**168 000**	**126 000**	**25 200**	
Augustus	**171 200**	**16 264**	**128 400**	**(*)** 25 680 ✓✓
September	**174 400**		**16 568**	**(*)** 130 800 ✓✓
Oktober	(*) 177 200 ✓✓	As kredietaankope x 10% x 95%		**(*)** 16 834 ✓☑*
		166 939	**170 168**	(*) 173 314 ☑*

Gee vier punte as R16 834 korrek is maar R177 200 was nie getoon nie
*een deel korrek

9	

4.2 Bereken die bedrag wat op 1 Oktober 2022 op die lening terugbbetaal gaan word.

BEWERKING	ANTWOORD
(5 700 – 4 800) 900 ✓ x 12 ✓ 0,18 ✓ twee punte twee punte **OF** 380 000 – 320 000 Indien een van die twee syfers as 'n finale antwoord getoon is, gee twee punte	60 000 ☑ Een deel korrek

4	

4.3.1 Bereken die bedrag verpakkingsmateriaal (borrelplastiek) per meter, wat per eenheid gespaar word.

BEWERKING	ANTWOORD
(1 020 / 1,7) 600 ✓✓ 3 000 ✓	R0,20 ☑ of 20c besparing per meter per eenheid Een deel korrek

4	

4.3.2 Jan is tevrede dat die totale verkope verhoog het. Jy het sommige bekommernisse hieroor. Voorsien TWEE probleme wat jy geïdentifiseer het en haal syfers aan om jou antwoord te staaf.

- Kredietverkope verhoog ✓ van R450 000 tot R602 000 ✓ / met R152 000 / by 33,8 % vanaf die begrote bedrag.
- Kontantverkope verlaag ✓ van R150 000 tot R70 000 ✓ / met R80 000 / met 53,3% vanaf die begrote bedrag.

4	

4.3.3 **Dit blyk dat die vloot afleweringsvoertuie nie goed bestuur word nie. Voorsien TWEE bewyse om dit te bevestig (haal syfers aan om jou antwoord te staaf).**

Kommentaar op onderhoud onderspandeer ✓ en syfer ✓
Aanduiding dat hierdie gelei het na verhoging in afleweringsuitgawes ✓ en syfer ✓

- Onderhoud op voertuie was onderspandder met R12 700 / 72,6%
- Dit het gelei tot die verhoging van die afleweringsuitgawes van R22 000 / 110%

	4

4.3.4 **Jan het twee besluite gedurende Julie geneem met betrekking tot advertensies en die salarisse van verkoopspersoneel. Verwys na Inligting C.**

Verduidelik wat hierdie besluite was en bereken die addisionele koste van hierdie besluite.

- Jan het besluit om op die advertensiebegroting te oorspandeer ✓ en om die salarisse te verminder en kommissie in te stel ✓.
- Koste van hierdie besluite = R48 150 ✓☑ (R10 000 – R28 000 + R66 150)

	4

Verduidelik of hierdie twee besluite voordelig vir die besigheid was of nie. Haal syfers of berekeninge aan.

- Al het totale verkope die begroting oorskry met R72 000 (12%) ✓, is die bruto wins op hierdie verkope slegs R72 000 x $^{60}/_{160}$ = R27 000 ✓✓.
- So, die besigheid is nie bevoordeel nie ☑.

	4

4.3.5 **Afgesien van die punte gedek in die vrae hierbo, identifiseer EEN ander uitgawe-item wat waarskynlik die besigheid negatief gaan beïnvloed, en verskaf 'n rede.**

Uitgawe ✓ Rede ✓

- Opleiding van werkers – onopgeleide werkers kan lei tot 'n daling in verkope of 'n toename in terugsendings / enige geldige punt
- Sekuriteit – voorraad kan gesteel of gebreek word / enige geldige punt

Nota: As kandidaat nie onderhoud of afleweringskoste / brandsto in 4.3.3 genoem het nie, kan dit hier as 'n uitgawe genoem word.

	2

TOTALE PUNTE
35

TOTAAL: 150 punte

Kopiereg voorbehou